

tem stališču, ko se je upiral z rokami in nogami proti poslovenjenju dosedanjih „slovenskih“ gimnazij.

Ko pride nekoč do nekake narodne pravljivosti v mnogojezični Avstriji, bodo gotovo pravični Nemci zahtevali od mehkih Slovanov, da bodo morali zaradi nekakega bontona Slovani pohajati edino le nemške srednje šole, zakaj te srednje šole ne bodo nemške, temveč slovanske, ker jih bodo obiskovali Slovani.

Oglejmo si to „statistiko“ dalje. Avtor trdi, da študira na čeških srednjih šolah 3,8%, a na nemških 18,5% Židov. In v kraljestvu sv. Venolija je zaradi te statistike 72% čeških Židov in le 38% nemških; tedaj je po teh % od 2128 židovskih srednješolcev najmanj 1532 češko-judovskih. Ako odštejemo od 11.502 učencev nemških srednjih šol na Češkem 1532 češko-judovskih in še onih 735 čeških učencev, ima tedaj 9235 nemških srednješolcev toliko šol kakor 19.103 čeških.

Ta statistik navaja dalje, da so pri maturi v % v obeh srednjih šolah skoro enaki, namreč 74,8% in 74,4%; edini razloček je ta, da napravi na čeških srednjih šolah vsak peti učenec maturo z odliko, a na nemških vsak šesti, na čeških srednjih šolah ne napravi povprečno vsak dvajseti učenec mature, a na nemških že vsak dvanajsti. Dokaz, da se od nemških maturantov zahteva več. (?)!

Tej statistiki nasproti pa navajamo drugo uradno statistiko, ki govori, da pada v nemških srednjih šolah semestralno v gimnazijah 8,8% in v realkah 11,8% dijakov, a v čeških pa 9,7% v gimnazijah in 14,1% v realkah.

Z ozirom na te % lahko vsak treznomislec človek računa, kako se na umetni način dela zadostno število dijakov za posamezne nemške srednje šole. Nemški profesorji klasifikujejo mileje edino iz tega vzroka, da dobe čimprej zadostno število srednješolskih dijakov, ki jim je treba ustanoviti novo šolo, oziroma staro vzdrževati.

Nemški profesorji pa postopajo na Slovenskem ravno narobe. Na goriški realki, ki je — mimogrede povedano — nemška, pada semestralno do 70% slovenskih, oziroma laških dijakov, in profesorji jih gonijo „rokodelstva se učiti“. In skoro bi lahko trdili, da je edini vzrok tej strogosti ta, da se pokaže na višjih mestih nesposobnost slovenskih dijakov, ozir. da kak minister zamaši usta temu ali onemu poslancu-interpelantu, ako mu sploh odgovori — češ nimate zadostnega števila sposobnih dijakov.

Statistik navaja dalje, da je na čeških srednjih šolah oproščenih 64,2% dijakov; a na nemških pa le 50,3%, iz česar sklepa avtor v „Deutsche Arbeit“, da so Nemci opravičeni zahtevati malo več srednjih šol.

No, uradna statistika pa trdi, da velja en nemški srednješolski dijak državo letno 308,7 K, češki pa le 270,8 K.

Slednjič še to-le: V Pragi je 15 čeških in 10 nemških šol, kar odgovarja popolnoma razmerju nemškega in češkega prebivalstva Češke. „Und da Prag dermal ja noch immer die Hauptstadt auch des deutschen Teiles ist, so ist ihre Zahl nicht zu groß.“

Dobro!

Dunaj je tudi prestolno mesto države, kjer je češkega prebivalstva nekaj milijonov, in temu prebivalstvu pristojna po „avstrijski“ enakopravnosti najmanj 23% vseh srednjih šol na Dunaju. Imajo jih pa — 0.

In ali naj pišemo poglavje o slovenskih srednjih šolah na Slovenskem?

To poglavje prepustimo spretnjšemu peresu.

Potovanje v London

k šolsko - higieniškemu kongresu in razstavi.

Poroča L. Jelenc.

(Konec.)

Govoriti imam še o kongresu. Slovesna otvoritev je bila napovedana dne 5. avgusta opoldne. Ne vem, iz katerega vzroka se je zakasnila do četrte ure popoldne. Ko stopim ob 3/4. v krasno slavnostno dvorano, kjer se vrše promocije, je bila v večini že zasedna. Točno ob 4. uri vstopijo vsi člani komiteja na čelu jim veliki župan londonski, ogrnjen s škrlastim plaščem in z zlato verižico okrog vratu.

Na vzvišenem prostoru, na nekakem prestolu zavzame svoje mesto, govori pozdravni govor ter otvori kongres. Ko izroči predsedstvo predsedniku kongresa, Siru Lauder Bruntonu, zapusti s svojim spremstvom majestetično dvorano. Pri otvoritvi je nastopilo potem še 12 govornikov, ki so vsi, razen oficialnega zastopnika francoske ljudovlade, govorili angleški, celo prof. dr. Burgerstein z Dunaja je v angleščini čital svoj pozdravni govor. Razumel nisem nič; jezil sem se nad takim mednarodnim kongresom. Ob 1/2.6. je bila slavnost končana. Truden sem zapustil vseučilišče, kjer sem bil neprestano od 9. ure zjutraj ter se odpeljal v hotel.

Drugi dan, dne 6. avgusta so se sešle sekcije k posvetovanju. Bilo jih je 11. Zborovale so vsak dan od 10. ure popoldne do 2. ure popoldne. Ob dvanajstih je bila vsak dan generalna diskusija o določeni temi.

V sekcijah se je razpravljalo o sledečih temah.

1. sekcija: Physiologie und Psychologie der Lehrmethode.
2. sekcija: Ärztliche und hygienische Schulaufsicht.
3. sekcija: Hygiene des Lehrberufes.
4. sekcija: Hygienische Unterweisungen für Lehrer und Schüler.
5. sekcija: Körperliche Ausbildung und Förderung persönlicher Gesundheitspflege.
6. sekcija: Hygienisches Verhalten außerhalb der Schule, Ferienkolonien und Feriensschulen, Beziehungen zwischen Schule und Haus.
7. sekcija: Infektionskrankheiten, Unwohlsein und andere den Schulbesuch beeinflussende Zustände.
8. sekcija: Sonderschulen für schwachbegabte und abnorme Kinder.
9. sekcija: Sonderschulen für blinde und taubstumme Kinder.
10. sekcija: Hygiene der Internate.
11. sekcija: Schulbauten und deren Ausstattung.

Teme za štiri generalne diskusije so bile sledeče:

- I. Methode der ersten und der folgenden ärztlichen Untersuchungen von Schulkindern.
- II. Schulunterricht in Hinsicht auf:
 1. die Dauer der Stunden,
 2. die Reihenfolge der Lehrgegenstände.
- III. Schule und Tuberkulose.
- IV. Beleuchtung und Lüftung der Klassenzimmer.

Za vsako sekcijo je bil določen predsednik, njegov namestnik, dva zapisnikarja in poročevalec. K besedi se je smel oglašiti vsakdo. Generalnim diskusijam je predsedoval predsednik kongresa, poročevalci pa so bili določeni za vsako temo trije.

Prvi dan sem hodil od sekcije do sekcije, povsod se je poročalo in živahno razpravljalo v angleščini. Čakam generalne diskusije. Tu nastopi in govori prav lepo o temi „Methode der ersten und der folgenden ärztlichen Untersuchungen von Schulkindern“, dr. Henrik Kokall, mestni fizik v Brnu. Priporočal je, naj se povsod namesto šolski zdravniki, ki naj zdravniško preiščejo v začetku šolskega leta vsakega otroka in odrečejo sprejem onim, ki imajo nevarne ali nalezljive bolezni. Jako zanimive debate so se udeležili govorniki raznih narodov, med njimi tudi neki bolgarski zdravnik iz Zofije, ki je rekel, da govori le samemu sebi, vendar hoče govoriti, da se bo tudi ime bolgarskega naroda čitalo v poročilu o kongresu.

V sredo, četrtek in petek se je sešlo k zborovanju ob določeni uri vseh 11 sekcij. Ker se je razpravljalo le v angleščini, se jih nisem udeleževal. Prišel pa sem vsakikrat opoldne k generalnim diskusijam, kjer se je o prej imenovanih temah razpravljalo tudi v drugih jezikih. V sredo je jako zanimivo poročal prof. dr. Burgerstein o temi „Schulunterricht in Hinsicht auf“:

1. die Dauer der Stunden,
2. die Reihenfolge der Lehrgegenstände,
3. Die Jahreszeit.

V četrtek je govoril prof. dr. Schumburg, Generaloberarzt iz Straßburga, o temi: „Schule und Tuberkulose“, in v petek vseučiliški profesor dr. Viljem Prausnitz iz Graca o predmetu: „Beleuchtung und Lüftung der Klassenzimmer.“

Ker bodo v poročilu o kongresu, ki ga izda komite in dobi vsak član, objavljene vse te zanimive in poučne razprave, spregovorim o eni ali drugi, če vam bo ljubo, pri kakem učiteljskem sestanku v prihodnjem šolskem letu.

Po vsakem dokončanem glavnem zborovanju smo prirejali izlete in ogledovali londonske zanimivosti. Porazdelili smo se v manjše skupine. V to določeni komite je napravil za vsak dan načrte za izlete in odločil vsaki skupini spretnega vodnika.

Zvečer ob 8. uri so bila zopet predavanja. V torek so se je razpravljalo pri večernem zborovanju o temi „Die Wirkung der Schulerziehung auf geistige Disziplin und Kontrolle“, v četrtek o temi „Hygiene und Sport“, v petek o temi „Beziehungen zwischen Medizin und Pädagogik.“

Kongres je bil slavnostno zaključen v petek zvečer. Na soboto zjutraj nas je povabil komite, da si ogledamo najnovejšo povseh pedagoških in higieniških zahtevah sezidano londonsko šolsko poslopje, ki se je šele v jeseni izročilo svojemu namenu. Tako krasnega šolskega poslopja nisem videl nikjer. Pokazali so nam v praksi, kar so razlagali pri kongresu in kazali v razstavi.

S tem je bilo dovršeno tudi moje delo v Londonu. V nedeljo zjutraj ob 9:10 se odpeljem iz Londona v Dover in od tam s parnikom v Calais. Morje je v „Pas de Calais“ vedno viharno, posebno pa je bilo razburkano ta dan. Na tej kratki vožnji so dobili nekateri potniki morsko bolezen. Valovi so pluskali celo na krov in provzročili nekaj prav smešnih prizorov. Ponosna, elegantno oblečena dama hodi počasi po krovu semintja, val pluskne, jo zadene in bila je mokra do kože. Iginila je v kajito, in nisem jo videl več. Privoščil sem to kopelj koketni ženski, pa škodoželjnost se je masčevala takoj nad menoj. Grem na drugo stran ladje, stopim bliže roba in zgodilo se mi je kar sem privoščil prej tujki. Stal sem odslej mirno sredi krova in se sušil.

Parnik iz Dobra ima v Calais direktno zvezo s kurirnim vlakom v Paris. Res, bil je to kurirni vlak v pravem pomenu besede. Na dolgi progi je ostal samo na postaji Amiensu. Ob 4. popoldne sem bil v Parisu. Razveselil sem se, ko izstopim in zagledam slugo s čepico z napisom: Cooks-Dolmetscher. Prosil sem ga, naj mi pove ne preveč drag hotel blizu kolodvora. Storil je to, in bil sem mu hvaležen. S hotelom sem bil prav zadovoljen.

V Parizu sem, v mestu cvetja, v mestu krasnih boulevardov in lepih cest. Tu ima tujec priliko, opazovati cvetočo industrijo, pa tudi razkošno pariško življenje. Mesto je lepše in zanimivejše nego London, a promet po londonskih cestah in ulicah se niti primerjati ne da s pariškim.

V Parizu sem bil premalo časa, samo 4 1/2 dneva, da bi bil mogel ogledati samo največje zanimivosti. Rečem le, da je naredil Versailles, grad, galerije in park name neizbrisljiv vtisk.

V Pariz sem bil prišel v nedeljo popoldne, odpeljal pa prihodnji četrtek zvečer. Vozil sem se iz Pariza neprestano vso noč do Zürich. Tu sem izstopil in se odpeljal v Schaffhausen ob Bodenskem jezeru. Odtod sem se peljal s parnikom po Bodenskem jezeru v Lindau in od tu v Feldkirch. To je bila divna vožnja po teh krasnih krajih. Iz Feldkircha sem se odpeljal v Innsbruck, Franzensfeste in Beljak. Četudi sem potoval po lepih krajih, videl lepa mesta, vendar sem bil vesel, ko sedem na Trbižu na vlak gorenjske železnice in se odpeljem po naši lepi Gorenjski v našo belo Ljubljano v svoje tiho zavetje.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj ima svoj redni občni zbor dne 14. maja t. l. ob 2. uri popoldne na Šmarjetni gori („Cofišče“), v slučaju skrajno neugodnega vremena pa v prostorih deklške šole v Kranju.

Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajničarke. 4. Odsekovo poročilo o knjigi „Kranjsko okrajno glavarstvo“. 5. Odsekovo poročilo o izvenšolskem delovanju. 6. Volitev novega odbora. 7. Slučajnosti.

Kamniško učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v Jaršah dne 7. maja ob pol 11. dopoldne. Zborovanje se prične s hospitacijo v I. razredu.

Za skupni obed se je zglasiti pri tovarišu T. Petrovcu, nadučitelju v Jaršah, do 5. t. m.

Vodstvo učiteljskega društva za potonjski šolski okraj vljudo naznanja vsem članom, da se vrši letošnji redni občni zbor šele 21. maja t. l. in ne, kakor je bilo javljeno, 7. maja. Ta preložitve se je morala ukreniti zaradi nepričakovanih zaprek. — Poleg običajnih točk se bodo obravnavale še sledeče teme: a) „Kako praznuj naše učiteljsko društvo 60letni jubilej cesarja Fr. J. I.“? Poročevalec tov. Dragotin Česnik. b) „Otroško delo.“ Poroča tov. Rudolf Horvat. c) „Šolske zamude.“ Poroča tov. Anton Skala. Z ozirom na te jako zanimive točke, zlasti pa glede točke pod a) vabi k udeležbi vse učiteljstvo o d b o r.

Krožek učiteljstva črnomalskega sodnega okraja se vabi k prijateljskemu sestanku v četrtek dne 7. maja ob 2. uri popoldne v Dragatuš v prostore gosp. I. Stefančiča.

Posavski krožek je imel svoj četrti sestanek v soboto, dne 25. aprila, pri Schenerju v Krškem. Udeležba je bila obilna. Pogrešali pa smo ljubega tovariša, ki je bil vedno zvest naši organizaciji, leskovskega nadučitelja Rupnika, ki smo ga na velikonočni torek spremili k zadnemu počitku. Kraj in dan prihodnjega krožka določi predsednik „Pedagošk. društva.“ Zeleli bi, da bi se pri teh sestankih posvetilo več časa resnemu delu, zato bi bilo priporočati, da se za vsak krožek sestavi popraj nekaj vzpored.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 7. maja t. l. ob 2. uri popoldne na Gomilskem.

Dnevni red:

1. Naznanila predsedstva, 2. poročilo tajnika, 3. poročilo blagajnika, 4. volitev odbora, 5. občni zbor „Čebelarstva društva“, 6. „Potovanje v Carigrad“, predava s pomočjo skioptikona tov. Jakše, 7. predlogi in nasveti. K mnogobrojni udeležbi vabi

Rudolf Vrabl, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 7. maja t. l. ob 1/2.11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Društvene zadeve. 4. Prostovoljno predavanje. 5. Slučajnosti in nasveti.

Pridite vsi, da se bomo posvetovali o letošnjem izletu, oziroma jubilejski slavnosti. Perke in pevci pa naj pridejo gotovo že ob 10. uri k vaji. O d b o r.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 7. maja, ob 10. uri dopoldne v šoli na Gornji Poljskavi s sledečim vzporedom:

1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o učiteljskem dnevu v Celju. 4. Šolskohigieniško predavanje g. dr. H. Zangerja. 5. Poročilo socialnega odseka. 6. Slučajnosti.

V odborovem imenu vabi vse učiteljstvo okraja k polni udeležbi Jož. Kokl, t. č. predsednik.

V vlučaju jako neugodnega vremena zborujemo dne 14. maja ravnotam.

Učiteljsko društvo za celjski okraj izleti glasom sklepa zadnjega svojega zborovanja v nedeljo, dne 3. maja, na goro Oljko v Savinjski dolini. Odhod v Rečisko vas z vlakom državne železnice Celje-Zeltweg, ki odide iz Celja ob 8. uri 47 minut zjutraj, vrnitev z vlakom, ki dojde ob pol 9. uri v Celje. — Odbor pričakuje, da se bodo p. n. člani v kar največjem številu tega sestanka udeležili! Obližnje učiteljstvo sosednih okrajev pa se tem potom najviljudneje vabi, da se izvoli pridružiti tej prireditvi. Svoji k svojim! — Zaradi obeda naj se udeleženci zglase po dopisnici pri tovarišu Krajncu pri Sv. Martinu na Paki. Ob neugodnem vremenu seve se izlet ne vrši.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 3. majnika, na Ljubnem točno ob 11. uri v šoli. Vzpored:

1. Nagovor predsednikov.
2. Zapisnik in dopisi.
3. Poročilo o „Zvezinih“ prireditvah na velikonočni ponedeljekletos v Celju. Poroča upravni odbornik tov. Burdian, naduč. iz Šmartnega.
4. Kako praznovati društveno dvajsetletnico? Razgovor.
5. Predavanje: Narodna pesem v gorenji Savinjski dolini.

Važno nabiranje narodnih pesmi in kako jih nabirati. Predavatelj bo tudi navedel mnogo pesmi, ki jih je nabral v Lučah. Razpravlja tov. Jos. Korban.

6. Slučajnosti.

Gostje dobro došli! Glede kosila je javiti vsaj dan poprej nadučitelju tov. Wudlerju na Ljubno.

Ker je to majnikov izlet, pričakuje odbor polnoštevilno udeležbo.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj zboruje v nedeljo, dne 10. maja, ob pol 11. uri dopoldne v šoli na Vidmu po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik. 2. Dopisi, društvene zadeve in razni nasveti. 3. Poročilo o zadnjem zborovanju „Zveze“ v Celju. 4. Razgovor o temah za letošnjo uradno skupščino.